Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 25 listopada 1935 r. 1385

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ .

1/. PRASA LITEWSKA O STOSUNKACH W POLSCE. "L.Aidas" Nr. 289 z 22.XI.1935 r. Kolejna korespondencja Gustajnisa p.t. " Co oni o nas myślą?"Streszczenie:

Co Polacy myślą o Litwinach i niepodległej Litwie? Można słyszeć od Polaków różne zdania na ten temat. Inną opinję usłyszy się od odpowiedzialnego polityka, inna znów od przeciętnego dziennikarza, jeszcze inną od zwykłego obywatela . Jedni powiadają, iż trudno się przyzwyczaić do tego, iż Polak i Litwin to coś innego. Drudzy mówią, że Polaków i Litwinów łączy religja katolicka. Trzeci zapewniają o swej miłości do Litwy i Litwinów, ubolewają,że nie powtórzył się drugi Grunwald i t.d.

Wszystkich tych opinij można się zasłuchać w różnych warszawskich kawiarniach. Co się tyczy dyplomatów i poważnych polityków, odzywają się oni bardzo ostrożnie. Wypowiadają parę komplementów pod adresem Litwy, lecz ani o unji, ani o jakichś szczególnych stosunkach z Litwą nie wspominają . Dają oni do zrozumienia, że chcą z Litwą jedynie dobrych sąsiedzkich stosunków, tak jak z innymi swymi sąsiadami. Często przypominają, że Piłsudski żywił dla Litwy szczególny sentyment. Obecnie jednak, gdy Piłsudskiego już niema sami o swych sentymentach przemilczają, jakgdyby dając do zrozumienia, iż kwestja stosunków z Litwą leży jedynie w płaszczyźnie chłodnego wyrachowania.

W Warszawie nie odczuwa się żadnej nienawiści do Litwinów. Przeciwnie, istnieje wielkie zainteresowanie Litwą. Szczególnie chętnie mówią z prawdziwym Litwinem ci, którzy są z Litwą mniej lub więcej związani, na Litwie się urodzili, lub też mają tam krewnych. Zainteresowanie ich jest naturalnie zrozumiałe

Walkę litewską o Wilno tłumaczy przeciętny Polak bardzo "po polsku": Walka o Wilno dała Litwinom to, iż odgrodzili się oni od Polaków, z którymi w ciągu wieków tak się zrośli. Walka ta wzmocniła patrjotyzm litewski i uświadomienie narodowe, co dla młodego państwa jest rzeczą konieczną. Rezultaty tej walki zostały już osiągnięte, przynajmniej w tej płaszczyźnie. Litwini walczą więc o Wilno dalej z innych już względów, a mianowicie dopóki z Polską niema stosunków, dopóty Litwini nie obawiają się wpływu polskiej kultury. O tym rzekomym strachu litewskim przed wpływami polskiej kultury Polacy lubią bardzo często wspominać. Nie trzeba wyjaśniać, że argumenty te nie wytrzymują krytyki.

"Rytas" Nr.267 z 21.XI.1935 r. Art.p.t. "Nowe wiatry w Polsce".Streszczenie:

Dla tego kto obserwuje wewnętrzne życie Polski jasną jest rzeczą, że państwo polskie stoi obecnie przededniu wielkich zmian i wypadków. Niepodobna ich jeszcze w całej wyrazistości przewidzieć. Kończy się już 10-lecie, które w dziejach Polski będzie zaznaczone jako okres przewrotu majowego. Upływa już pół roku bez Piłsudskiego, przyczem cały naród przekonał się, że ustrój Polski który istniał od 1926 r. utracił ze śmiercią Piłsudskiego kręgosłup moralny i materjalny. Wprawdzie rząd Sławka zapewniał, że kierunek polityczny nie ulegnie zmianie. Jednak wybory do sejmu zadały rządowi cios i Sławek przegrawszy walkę musiał ustąpić. Nowy gabinet Kościałkowskiego i Kwiatkowskiego zapowiada wielkie zmiany. Deklaracja rządowa zapewnia, iż rząd utrzymywać będzie ścisły kontakt z szerokiemi warstwami społecznemi.

W Polsce zaczęły dojrzewać nowe wypadki polityczne. Partje polityczne, które przedtem drzemały,obecnie rozpoczęły żywą działalność. Partje opozycyjne w ostatnich czasach reagują bardzo żywo na aktualne problemy polityczne i gospodarcze. Tak np. ostatnio z inicjatywy partji ludowej odbyły się w całej Polsce zebrania rolników, które przyjęły rezolucję domagającą się by rząd przywrócił stosunki przyjazne z Czechosłowacją, uregulował stosunki z Francją i porzucił politykę kumania się z Niemcami.-

Powodzenie partyj opozycyjnych świadczy o tem, iż większość narodu polskiego jest nawskroś demokratyczna i że próby naśladowania ustroju faszystoskiego i nacjonalistycznego nie mają w Polsce żadnego oparcia. /A-8/29/ P.

K r o n i k a .

2/. SKAZANIE ŁUKSZY. "L.Aidas" z 22.XI.1935 r.: Dnia 21.XI Sąd Wojenny rozpatrzył sprawę socjalrewolucjonisty, b.emigranta K.Łukszy. Został on skazany na 6 lat więzienia ciężkich robót za antypaństwową działalność. L./

3/. ROZMOWA POSŁA SOWIECKIEGO Z MIN.LOZORAJTISEM. "L.Żin." z 21.XI.1935 r.: 20 listopada poseł Karskij, który niedawno powrócił z Moskwy, został przyjęty na audjencji u min.Spr.Zagr.Lozorajtisa. Omawiane były sprawy zbliżających się rokowań handlowych oraz aktualne zagadnienia polityki zagranicznej. /A-9/. P.

4/. DEMENTI "ELTY" W SPRAWIE LITEWSKICH SUBWENCYJ DLA UKRAIŃSKICH TERORYSTÓW. "Sekmadienis" z 24.XI.1935 r. : Jak wiadomo, przy rozpatrywaniu sprawy zabójstwa polskiego min.Pierackiego wyrażono zarzuty, jakoby rząd litewski udzielał zapomóg pieniężnych jakiejś ukraińskiej organizacji terorystycznej, dawał paszporty jej członkom i wreszcie jakoby lit.minister Spr.Zagranicznych utrzymywał kontakt z ekspozyturą powyższej organizacji w Kownie. Wszystkie te wiadomości nie odpowiadają prawdzie. Prócz tego w Kownie niema i nie było ekspozytury żadnej organizacji ukraińskiej. W Kownie jest tylko "Towarzystwo zbliżenia kulturalnego Litwinów i Ukraińców", które jest formalnie zaregestrowane i działa jawnie.

Powyższe dementi zaopatruje "Sekmadienis" w poniższy komentarz: Przy okazji niepodobna nie wspomnieć, że Polacy widzą źdźbło w cudzem oku,a we własnem nie dostrzegają nawet belki. Ośmielają się oni wytykać Litwinom kulturalne Towarzystwo Litewsko-Ukraińskie, sądząc, iż świat zapomniał, że Polacy organizowali całe pułki terorystów,pleczkajtisowców i innych, którzy byli zbrojeni w Polsce i wysyłani na Litwę dla wykonywania aktów terorystycznych. Jeszcze teraz subsydjują Polacy resztki tych terorystów. /A-8/23/.

5/. SPRAWA SANKCYJ ANTYWŁOSKICH A LITWA. "L.Żinios" z 22.XI.1935 r.: Stosowanie sankcyj przeciwwłoskich nie wywrze żadnych zmian i nie spowoduje strat w życiu gospodarczem Litwy, gdyż sanckje nie obejmują produktów spożywczych, a w litewskim wywozie do Włoch inne towary nie figurują. /A-11/.

6/. SPRAWA LITEWSKO-SOWIECKICH ROKOWAŃ HANDLOWYCH. "L.Żin." z 22.XI.1935 r.: Litewsko-sowieckie rokowania handlowe mają się rozpocząć w dniach 28-29 listopada w Moskwie. W skład litewskiej delegacji mają wejść dyr.Indryszunas, Norkajtis, Tałłat-Kiełpsza i in. /A-9/. P.

7/. ROZMOWA POSŁA TURAUSKASA Z MINISTREM RUMUŃSKIM. "L.Żinios" z 22.XI.1935 r.: Poseł litewski przy rządach państw Małej Ententy Turauskas, rezydujący stale w Pradze, udał się do Bukaresztu dla złożenia swych listów uwierzytelniających. Miał on dłuższą rozmowę z ministrem Titulescu ./A-11/.P.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.

8/. "LIETUVOS AIDAS" W SPRAWIE USTAWY PRASOWEJ. "L.Aidas" Nr. 288 z 21.XI.1935 r.Art.p.t. "Po ogłoszeniu ustawy prasowej". Streszczenie:

Prasa jest tak ważną dziedziną życia państwowo-społecznego, że jej należyte zorganizowanie winno stanowić jedną z ważniejszych trosk rządu. Tem się tłumaczy wydanie nowej ustawy prasowej, która daje szerokie prawa do ingerencji ministra Spr.Wewn.Nowa ustawa usuwa pod względem bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego wszystkie dotychczasowe luki w tym zakresie, wciągając prasę do pracy twórczej i podnosząc jej poziom kulturalny.

Z powyższych względów należy z uznaniem powitać ukazanie się nowej ustawy ustawy. Niewątpliwie przyczyni się ona zarówno do lepszego zorganizowania życia politycznego Litwy, jak też do podniesienia litewskiej kultury narodowej. /C- 18/5/.

K r o n i k a .

9/. NOWY PODZIAŁ KOMPETENCYJ KIEROWNIKÓW RESORTÓW W MIN. OŚWIATY."Rytas" z 21.XI.1935 r.: W M-stwie Oświaty został zmieniony podział kompetencyj kierowników poszczególnych resortów. Zostały wyłączone z kompetencji dyr.Dep.Kultury dr.Juszki i przekazane

wiceministrowi Oświaty Masiliunasowi: Uniwersytet W.W., Konserwatorjum Muzyczne, Szkoła Sztuk Pięknych, stypendja i zatwierdzenie dyplomów zagranicznych. Uniwersytety ludowe zostały przekazane Dep. Szkolnictwa Początkowego, zaś z tego Dep. Departamentowi Kultury : szkoły rzemieślnicze, niższe zawodowe i rozmaite zawodowe kursy. /C-29/2/ P.

10/. DZIAŁALNOŚĆ "AKCJI KATOLICKIEJ". "L.Żinios" z 20. XI.1935 r.: Prezes"Akcji Katolickiej"w tych dniach udał się do ministra Spr.Zagr.Lozorajtisa, w rozmowie z którym twierdził, że na mocy konkordatu działalność katolickich organizacyj nie może być krępowana. Akcja katolicka ostatniemi czasy po uchwałach Młodolitwinów o tajnej działalności wśród uczniów zainteresowała się losem organizacyj młodzieży katolickiej "atejtininków" i "pawasarininków". Spowodu nawału aktualnych spraw 21 listopada znów zbiera się konferencja biskupów. Istnieją tarcia między klerem litewskim, nastrojonym patrjotycznie a jezuitami, których prowincjał jest Niemcem i prowadzi politykę proniemiecką. / C-22/2./

11/. ZMIANY PERSONALNE W M-STWIE SPRAW ZAGRAN. "L.Żin." z 20.XI.1935 r. :A. Wanagas został mianowany kierownikiem wydziału konsularnego poselstwa w Paryżu na miejsce Bławieszczunasa /też b. szefa protokułu/, który został mianowany sekretarzem poselstwa w Ameryce Południowej. /C-16/1/. P.

12/. 10-LECIE URZĘDOWANIA J.TUBELISA NA STANOWISKU MINISTRA. "L.Aidas" z 22.XI.1935 r.: W tych dniach premjer Tubelis obchodzi 10-lecie pełnienia funkcji ministra w rozmaitych Gabinetach, zaczynając od 1919 roku. /C-16/1/. P.

13/. DOKOŁA NOWEJ USTAWY PRASOWEJ. "L.Żinios" z 21.XI. 1935 r.: Nowaustawa prasowa wejdzie w życie w dniu 1 grudnia 1935 r. Przepisów do wykonywania tej ustawy jeszcze niema, lecz jest ona tak szczegółowa, że może być stosowana i bez uzupełniających przepisów. Dotychczas jeszcze nie jest zdecydowane, jaki urząd M-stwa Spraw Wewn. będzie sprawował dozór prasy. Rada M-stwa Spr.Wewn. rozstrzygnie, czy sprawy prasowe obejmie Dep,Bezpieczeństwa, czy też Administracyjny. Ta druga ewentualność jest bardziej prawdopodobna. W najbliższym czasie min.Spr.Wewn. zawezwie redaktorów wszystkich pism w celu udzielenia im odpowiednich informacyj. /C-18/5/.

14/. ZMIANY PERSONALNE W SĄDOWNICTWIE. "L.Aidas" z 22.XI.1935 r.: Kandydat Trybunału Najwyższego A.Dirżys został mianowany sędzią pokoju w Kalwarji, sędzia rejonowy w Skaudwilach K. Andrijauskas - sędzią rejonowym w Kiejdanach. Pełniący obowiązki sędziego rejonoweg o w Jurborgu E.Korzonas został na tem stanowisku zatwierdzony. /C-19/3/. P.

15/. KONFLIKT MIĘDZY PROF.SZYWICKISEM A SENATEM UNIWERSYTETU. "L.Żinios" z 22.XI.1935 r.: Senat Uniwersytetu postanowił przekazać do sądu dyscyplinarnego oskarżenie przeciw prof.Szywickisowi, który w szeregu artykułów , zamieszczonych w tygodniku "Naujeji Romeva" obraża Uniwersytet i wprowadza w błąd społeczeństwo tendencyjnemi wiadomościami. Pożatem dziekan wydziału przyrodniczo-matematycznego prof.Żemajtis wytoczył prof.Szywickisowi sprawę przed sądem honorowym. /C-29/2/P.

16/. DOKOŁA USTAWY O BEZPIECZENSTWO PAŃSTWA. "L.Naujienos" z 22.XI.1935 r.: Rada Państwa pośpiesznie opracowuje ustawę o bezpieczeństwie państwa, na mocy której będą lepiej skoordynowane ustawy o nadzwyczajnej ochronie państwa, o ochronie narodu i państwa, kodeks karny oraz jego uzupełnienia i zmiany. W ustawie tej będą wzięte pod uwagę wzory zagraniczne i dopasowane do krajowych warunków. Pomimo przyśpieszonego tempa prac ustawa nie będzie mogła być przekazana Gabinetowi Ministrów wcześniej jak koło Nowego Roku. /C-1/1/.

17/. SKAZANIE ZA ULOTKI PODBURZAJĄCE. "L.Żinios " z 22.XI.1935 r.: Sąd Wojenny na sesji w Poniewieżu rozpatrzył sprawę Piotra Paunksnisa sekretarza jednego z oddziałów związku młodzieży litewskiej w powiecie birżańskim. Paunksnisa za drukowanie odezw, nawołujących do strajku rolnego i podburzających przeciw rządowi, został skazany na dwa lata więzienia ciężkich robót. /C-4/5/.

18/. ŚWIĘTO ARMJI LITEWSKIEJ. "L.Żinios" z 23.XI.1935: Dnia 23 listopada odbyły się uroczystości w związku ze świętem armji litewskiej.

19/. REORGANIZACJA WYDZIAŁU HUMANISTYCZNEGO. "Diena" z 22.XI.1935 r.: W przyszłym ro u szkolnym ma być zreorganizowany wydział humanistyczny, którego najważniejszem zadaniem będzie szkolenie nauczycieli szkół średnich /C-29/1/.

20/. SPRAWA NOMINACJI P.SIDZIKAUSKASA. "Diena" z 24.XI.35 r. B.poseł lit. w Berlinie i Londynie p.Sidzikauskas ma wkrótce powrócić na służbę państwową. /C-16/1/. P.

21/. NOWE STANOWISKO B.GENERALNEGO SEKRETARZA TAUTININKÓW. "Diena" z 24.XI.1935 r.: B.generalny sekretarz tautininków Wincenty Rastenis,odbywający obecnie studje w Wiedniu,został mianowany korespondentem "L.Aidasa" w tem mieście. /C-16/1/.P.

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH NA LITWIE.

K r o n i k a .

22/. UKARANIE 16-STU POLAKÓW W WIŁKOMIERZU. "Dzień Polski" z 22.XI.1935 r.: W związku z wypadkami, które miały miejsce w Wiłkomierzu dnia 15 września, z rozkazu komendanta m.Wiłkomierza zostało ukaranych 16 osób, przeważnie członków "Sparty", Józef Mackiewicz i Wincenty Aramowicz po 6 tygodni więzienia, 9 osób po 4 tygodnie więzienia, 3 osoby po 2 tygodnie więzienia i 2 osoby po 2 tygodnie więzienia warunkowego. Kierownik świetlicy Jankiewicz, jak wiadomo, otrzymał wyrok zesłania do pow.rosieńskiego. /D-2/1/. P.

23/. OBCHÓD 30-LECIA PUBLICZNEGO SŁOWA POLSKIEGO W KOWNIE. "Dzień Polski" z 23.XI.1935 r.: 1 grudnia r.b. z inicjatywy zarządu kowieńskiego oddziału polskiego związku Ludzi Pracy odbędzie się obchód 30-lecie publicznego polskiego słowa w Kownie. /D-2/13/.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

24./SPRAWA UTWORZENIA NOWEGO DYREKTORJATU. "L.Żinios" z 23.XI.1935 r.: Pertraktacje w sprawie utworzenia nowego Dyrektorjatu wciąż jeszcze trwają. Dotychczas niema żadnych konkretnych wiadomości o jakichkolwiek pozytywnych wynikach. /E-2/.

25/. SKAZANIE CZTERECH OSÓB ZA NAPADY POLITYCZNE. "L.Żin." z 21.XI.1935 r.: Z rozkazu komendanta wojennego Kraju Kłajpedzkiego za napady o charakterze politycznym 4 osoby zostały ukarane aresztem od 1 tygodnia do 1 miesiąca. Komendant wydał okólnik, wzywający do zwalczania bandytyzmu.

VIII. Z ZYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

K r o n i k a .

26/. ZARZĄD LITEWSKIEGO KLUBU SPORTOWEGO. "Vil"Ryt." z 23.XI.1935 r.: Dnia 20 listopada odbyło się organizacyjne zebranie Litwinów, w którego wyniku wyłoniono litewski klub sportowy. Do zarządu weszli Bronisław Untulis jako prezes, Leonard Palewiczius jako wiceprezes, Augustyn Maczionis jako skarbnik, Józef Piworius jako sekretarz i Stanisław Micius, jako kierownik spraw gospodarczych. /H-1/4/. P.

27/. AKADEMJA KU CZCI BISKUPA WOŁONCZEWSKIEGO. "Vil.Ryt." z 20.XI.1935 r.: 17 listopada odbyła się akademja w związku z 60-leciem śmierci biskupa Wałanczdusa -Wołonczewskiego.

28/. KURSY SPÓŁDZIELCZE. "Vil.Ryt." z 20.XI.1935 r.: W początkach grudnia r.b. lit.towarzystwo gospodarcze w Wilnie zorganizuje dwutygodniowe kursy spółdzielcze. Na kursy będą uczęszczać kierownicy litewskich czytelni, spółdzielni, mleczarń i t d.

x

x x